

Recenze: 21. Film Duna, Část druhá

Recenze

Film *Duna*, Část druhá

Film *Duna*, Část druhá ukazuje nebezpečí, které představuje směšování náboženství a politiky. Neví to ani z poloviny.

Pokračování filmu „Duna“ z roku 2021 dělá z hrdých Fremenuů Franka Herberta náboženské pěšáky.

Herec Timothée Chalamet jako Paul Atreides ve filmu *Duna: Část druhá*.“ (Foto © Warner Bros.)

(RNS) - Frank Herbert, autor vědeckofantastických románů *Duna*, kdysi napsal, že míchat

náboženství a politiku je tak trochu jako jet v autě, které míří z útesu. Když dojedete na okraj, je už pozdě.

Herbertův výrok se mi vybaví při sledování filmu *Duna, Část druhá*, druhého dílu adaptace „Duny“ Denise Villeneuvea, prvního dílu Herbertovy legendární série. Film navazuje na varovný příběh proměny mladého Paula Atreida tam, kde skončila první část z roku 2021, kdy se z hrdiny politického uprchlíka má stát rádobý mesiáš, což má katastrofální následky.

Paul, kterého hraje Timothée Chalamet, se dostane k moci mezi Fremeny (vyslovuje se „frem-men“), kteří obývají hluboké pouště planety Arrakis, tím, že využije místních proroctví, která před staletími předpověděla příchod mesiáše z vnějšího světa. Věštba pocházela od Bene Gesserit, ženského řádu s nadpřirozenými schopnostmi, který ovládá většinu vesmírné politiky.

Alespoň jedna z Fremenů, bojovnice jménem Chani, kterou hraje Zendaya, říká své komunitě, aby se měla na pozoru, přestože se z ní a Paula stali milenci.

„Tohle proroctví nás zotročuje,“ říká Chani. Fremen by se podle ní měli spíše zachránit, než sloužit jako politický nástroj někoho jiného.

S pomocí své matky Jessiky, bývalé Bene Gesserit, která se sama stala duchovní vůdkyní Fremenů, se Paul ujímá proroctví, aby se chopil moci. Výsledkem je politické a vojenské vítězství Paulovy věci a začátek svaté války v jeho jménu, jejímž cílem je všeobecné vítězství.

Herečka Rebecca Ferguson jako lady Jessica, matka Paula Atreida, ve filmu *Duna, Část druhá*.“ (Foto © Warner Bros.)

Následuje pomsta, vraždy a chaos za cenu Paulova lidství a nesčetných životů, což je scénář, který představuje Herbertovy obavy z náboženství a politických mesiášů.

„Neodevzdávejte všechny své kritické schopnosti lidem u moci, bez ohledu na to, jak obdivuhodní se tito lidé mohou zdát,“ napsal autor v eseji o vzniku „Duny“. „Pod fasádou hrdiny najdete lidskou bytost, která dělá lidské chyby. Obrovské problémy vznikají, když se lidské chyby dělají ve velkém měřítku, které má superhrdina k dispozici.“

Jako by to chtělo zdůraznit, většina náboženských postav ve filmu je manipulativní a touží po moci, zatímco praví věřící z řad Fremenů jsou vykresleni jako blázni, které lze snadno svést na scestí.

Herbertova varování před nebezpečím používání náboženství jako politického nástroje jsou v době, kdy náboženský nacionalismus a konflikty narůstají, na místě. Film však přehlédl jedno z dalších ponaučení série: „Nic v náboženství není jednoduché.“

Fremeni, jak ve Villeneuvových filmech, tak v Herbertových románech, jsou různí: zuřiví, zbožní, silně uzavření, krutí, chladnokrevní, brutální vůči cizincům, zcela bez taktu a bezohlední, když jde o vzácnou komoditu, jako je voda, a dokonce vysávají vodu z mrtvých těl svých přátel i nepřátel.

Jsou také vynalézaví, protože z obávaných obřích písečných červů své planety udělali lokomotivy, které pohánějí v podstatě pouštní železnici. (Pohled na Fremeny jedoucí na písečném červu ve filmu je vzrušující pro dlouholeté fanoušky Herbertových knih i pro nováčky.)

Herec Javier Bardem a Fremení ve filmu *Duna, Část druhá*.“ (Foto © Warner Bros.)

Nejsou to otroci, ani Bene Gesserit, ani rodiny Atreidů, ani žádného jiného vládnoucího rodu. (Představte si dnešní megakorporace řízené feudály ze staré školy, kteří tvrdí, že vládou svému světu). Vládou celé jižní polokouli svého světa, aniž by jim do toho někdo zvenčí zasahoval. Obtěžují a vyhánějí každého, kdo se odváží vniknout na jejich území kdekoli jinde na Duně, přestože nemají většinu technologií a vojenské techniky jako tito cizinci.

Dělají to z velké části díky svému náboženství, které jim dává silný pocit hrdosti, cílevědomosti a identity jako spravedlivého lidu svého Boha, který touží získat zpět celý svůj svět. Jejich víru možná inspirovali cizinci, ale Fremení si ji přetvořili na svou vlastní, přetvořili ji tak, aby odpovídala jejich světu, a učinili z ní zdroj moci.

Jejich náboženství je spíše zotročuje, než aby je udržovalo svobodné a odolné vůči jakýmkoli

pokusům o kontrolu zvenčí. Nečekají na spasitele. Hledají znamení, že přišel jejich čas.

V Herbertově románu si vybírají Paula Atreida za svého mesiáše, stejně jako si on vybírá je, v naději, že jim pomůže konečně vyhnat mimozemšťany, kteří obtěžují jejich společenství a znečišťují jejich svatý svět svými hříchy. Ve skutečnosti v románu Fremeni tlačí Paula k tomu, aby se stal mesiášem – přes varování své matky, která ví, jak nebezpečné je náboženství využívané k politickým cílům.

Herci Timothée Chalamet a Zendaya ve filmu *Duna, Část druhá*.“ (Foto © Warner Bros.)

Film *Duna, Část druhá* to postrádá.

Film se soustředí na kázání o nebezpečí politického náboženství a z hrdých a prudce nezávislých Fremenu dělá náboženské prostáčky a loutky. Herbertovi původní Fremeni nebojují kvůli lžím outsiders; bojují, protože věří, že násilí a oheň mohou očistit svět od zla.

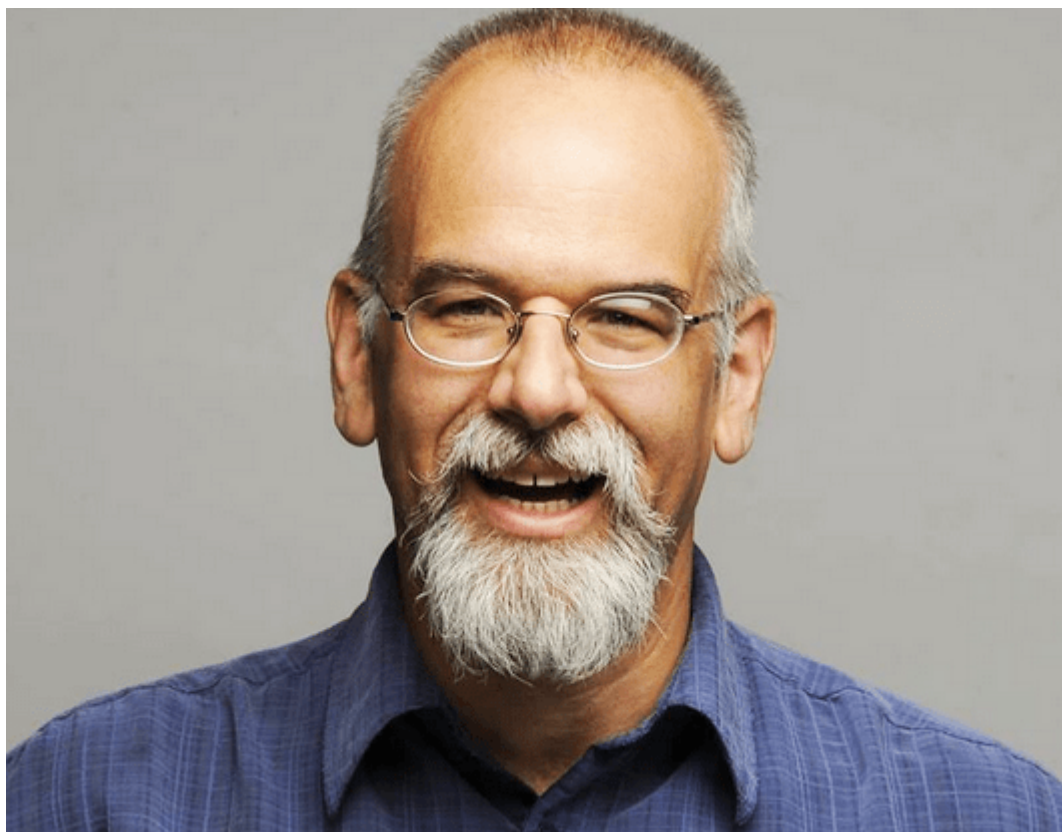
Herbert věděl, že nebezpečí zneužívání náboženství k politickým cílům nespočívá v tom, že by lidé zvenčí sváděli slabé, nevzdělané nebo nezkušené. Nebezpečí spočívá v tom, že náboženství nelze ovládat – a že duchovní oheň se často obrátí proti těm, kdo se jím snaží manipulovat, a spálí přitom celý svět.

Ti, kdo si s takovým svatým ohněm zahrávají, tak činí na vlastní nebezpečí.

Bob Smietana

[Religion News Service](#)

Bob Smietana

Bob Smietana je zkušený náboženský spisovatel a národní reportér pro *Religion News Service*. Byl také vedoucím autorem časopisu *Facts & Trends*. Také reportoval a psal náboženské příběhy pro národní publikace, včetně *Christianity Today*, *OnFaith*, *USA Today* a *The Washington Post*. Žije v Nashvillu, Tenn.

Jsem neúnavně zvědavý novinář s více než dvacetiletými zkušenostmi s reportážemi o průsečíku víry, hodnot a každodenního života. Moje práce je podporována mým širokým spektrem zdrojů, hlubokými znalostmi předmětu, schopností vyhledávat příběhy, které přitahují velké publikum online, a láskou ke spolupráci s dalšími reportéry, vědci a multimediálními novináři.

-van-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)

(Bob Smietana je korespondentem náboženské zpravodajské služby Religion News Service. Názory vyjádřené v tomto komentáři se nemusí shodovat s názory RNS).